

אגף מו"פ ניסויים ויוזמות,

משרד החינוך.

מהדורה שניה

26.6.2020

ד' תמוז תש"פ

זמן קריאה 60 שניות

אמ; לק הוא ביטוי סלנג באינטרנט, ראשי תיבות של "ארוך מדי; לא קראתי".

שימוש רב נעשה בו על מנת להציג את חוסר רצונם של הקוראים להתאמץ בקריאה ובקשתם לתקציר הדברים.

סקופ הוא מונח בעיתונאות המציין ידיעה חדשותית מקורית, חשובה, מפתיעה או מרעישה שנחשפה באופן בלעדי על ידי גורם עיתונאי כלשהו.

מדובר בחדשות אשר סביר להניח שיעניינו מספר רב של אנשים ועשויות להיות כאלו המלמדות על הבט חדש לגבי אירוע חדשותי אשר ידוע זה מכבר

scope הוא תחום, אזור הנמצא בתוך גבול מוגדר מסוים מוחשי או תיאורטי כמו תחום ידע - ובמקרה שלנו, חינוך.

על כן, **סקופ**

מגזין קצר וחדשני בתחום החינוך

ברוכים הבאים!
לטובת המצטרפים החדשים,

מחשבים מסלול מחדש, כשהדרך כבר מוכרת

לרובנו יש את הדרך הקבועה לשתות את הקפה של הבוקר, הדרך הקבועה לעבודה, הדרך הקבועה לשטוף כלים, הדרך הקבועה לסדר את המיטה, הדרך הקבועה לחגור חגורת בטיחות, להתאמן בחדר כושר או בסטודיו..

כל אלה הרגלים ששומרים עלינו ועוזרים לנו לעשות סדר ביום יום שלנו, בעולם המשוגע והמופלא שאנחנו חיים בו.

ואז פתאום, נגמר הקפה. יש פקקים בדרך. המחשב לא עובד. האימון כבר לא אפקטיבי. ולכל אחת מה'תקלות' האלו יש אינספור פתרונות אפשריים. הראשון הוא בדרך כלל להתבאס, ומשם ממשיכים הלאה - ל'מה עושים עכשיו'? מותרים על הקפה? או מאלתרים משקה אחר? מבקשים מהשכנה? קונים בדרך? והאימון? מפסיקים? מגבירים? משנים? ועל מה זה ישפיע? אולי נצטרך לשנות את השעה? ואולי יום העבודה שלנו יראה אחרת? אולי זה יפתור לנו גם את הפקק בדרך? ואולי בכלל ניסע במסלול אחר לעבודה? נגלה מקום חדש? או - שבכלל לא ניסע לעבודה... פתאום זו אפילו אפשרות ריאלית.

אנחנו צריכים ומסוגלים לחשוב מחדש על הכל. זה נחוץ היום יותר מתמיד. גמישות מחשבתית, גופנית, מנטלית ארגונית... עולמית.

מהו הקבוע? מהו ההכרחי? מהו המובן מאליו? מהו החשוב? ואיך אנחנו והעולם מתמודדים כאשר יש סביבנו אין סוף שינויים? ואיך זה מתקשר לחינוך?

דמישות היא לא מלה גסה - היא קסם, יצאנו לדרך...

קריאה מהנה, אלון.

*בלחיצה על הסמל
תעברו חזרה לפה

אז בקיצור, מה מחכה לי פה?

כל כותרת היא קישור לעמוד המתאים

הנושא השבועי

מה זה בכלל?

איך זה קשור לחינוך?

די, נו.

איך זה מתקיים בפועל?

אוקי, הבנתי. יש עוד משהו?

אבל למה בסינית?

אולי להשוות למשהו מוכר?

עם מה זה עוד משתלב?

ואיך עושים את זה בעולם?

Agility

דמישות

94 מילים על המושג

'זמישות'

ד"ר ערן ברק מדינה אגף מו"פ

זמן קריאה 60 שניות

זמישות (agility) היא מילה יחסית צעירה בעברית שמחברת את גמישות וזריזות. היא עברה מעולם הספורט והתנועה לעולם הארגוני כדי לתאר את היכולת של הארגון להתחדש, להתמודד בהצלחה עם משברים ושינויים בסביבה החיצונית (קורונה, מישהו?), להגיב, להסתגל, להשתנות ולהמשיך לצמוח ולשגשג.

ארגונים עסקיים שאינם זמישים ידעו כשהשוק שבו הם פועלים ישתנה בגלל טכנולוגיה חדשה, שינויים כלכליים, חברתיים או רגולטוריים.

האם בתי ספר ומערכת החינוך יכולים להיות זמישים? האם בכלל הם צריכים? על פניו, כל עוד קיים חוק חינוך חובה, תלמידים יגיעו בבוקר לבית הספר ולמורים תהיה עבודה. אז למה צריך להתאמץ ולהיות זמישים?

תשובות כאן.

130 מילים על בית הספר כארגון זמיש

ד"ר עופר מורגנשטרן, אגף מו"פ

בעידן של מציאות המשתנה באופן דרמטי, בתי ספר חייבים להיות ארגונים זמישים המסוגלים להסתגל לשינויים במציאות באופן מהיר ואפקטיבי כדי להיות רלוונטיים. ניתן לייצר זמישות בית ספרית בהתבסס על התפישה הארגונית של בית ספר כמערכת מורכבת מסתגלת. בתפישה זו בית הספר מגדיר מצפן בית ספרי המבוסס על הבנת מגמות ארוכות טווח. בנוסף, בית הספר מאפשר אוטונומיה לכל הגורמים הפועלים בו ליזום ולייצר שיתופי פעולה באופן עצמאי כדי לספק מגוון מענים למצפן המערכתי הבית ספרי ובהתאם למציאות המשתנה. כדי לאפשר ולתמוך בפעילות יזמית, שיתופית ועצמאית זו, באחריות הנהלת בית הספר להקים וליישם אקו-סיסטם בית ספרי הכולל מרכיבים של רגולציה, הכשרה, תרבות, מנגנוני פעולה, שירותי ידע והדרכה, משאבים ועוד. ולבסוף, בית הספר מתנהל כארגון פרקטלי שבו כל עיקרון פעולה מנחה חל על כל רובדי הארגון החל מהתלמידים וההורים דרך המורים ועד להנהלה.

רגע,

יש בכלל מילה כזו,

”זמישות”?

ומה לאבשלום קור יש

להגיד על זה?

(לחצו על הכיתוב לפתיחה)

***מתוך קמפיין הרשמה למכללת 'רופין'**

תיאוריה

122 מילים על הכיתה הזמישה

ד"ר עופר מורגנשטרן, אגף מו"פ

זמן קריאה 2 דקות

תפישת הכיתה הזמישה היא תפישת למידה מהירה וממוקדת המבוססת על פיתוח תוכנה זריז המיושמת בהייטק. הלמידה מתבצעת בספרינטים קצרים (שלושה שבועות) מכווני יעדים אישיים וקבוצתיים, אותם מתכננים, מבצעים ומעריכים קבוצות למידה (Squads) אוטונומיות בנות כ-6-8 תלמידים. לכל קבוצה מוצמד "מאמן" המסיר חסמים ומעודד שיתופיות ומקבל מהקבוצה תמונה יומית של תכנון וביצוע התקדמות ובעיות. הרכבי קבוצות הלמידה משתנים בכל ספרינט. מבנה שיעור בספרינט כולל שלבים של רכישת ידע לפני השיעור, בוחן קצר בתחילת השיעור, הקניית ידע, פתרון בעיות, הערכה עצמית, הערכת עמיתים והפניות להרחבת הידע. הלמידה הזמישה מיישמת עקרונות משחוק כגון ציינון ההתקדמות, זכייה בנקודות עבור מאמץ, איכות ביצוע והתנהגויות חיוביות יוצאות דופן, ותמריצים מעודדי שיתופיות. בנוסף, מושם דגש על תהליך של שיפור מתמיד המבוסס על רפלקציה ברמת התלמיד, צוות הלמידה והכיתה.

170 מילים על המושג

'SCRUM'

ד"ר איריס פינטו אגף מו"פ

זמן קריאה 3 דקות, זמן חשיבה 6 דקות

מתודולוגיה זריזה איטרטיבית (מחזורית חזרתית) לניהול פרויקטים לפיתוח תוכנה, השייכת לסדרה הזמישה (Agile) בעולם התוכנה, ומיישמת עקרונות של ייצור רזה (Lean). עקרונותיה טמונים בתעשייה המסורתית, בעיקר ניתן לראות אותה בחברת טויוטה.

המתודולוגיה מתבססת על ההנחה שאתגרים אמפיריים אינם ניתנים לפתרון בשיטות מבוססות חיזוי או תכנון. כלומר, כאשר לא ניתן להבין/להגדיר את הבעיה במלואה, המיקוד עובר ליכולות של הצוות, קרי, לספק תוצרים בזריזות ולהגיב בגמישות לדרישות העולות תוך כדי תהליך. ומאחר וצוותים קטנים ורב-תחומיים משיגים תוצאות טובות יותר בפרויקטים לפיתוח מוצרים חדשים, כוללים צוותי הביצוע – 5 - 9 בעלי מיומנויות רב-תחומיות.

הדמיון בהתנהלות צוותי הפיתוח להתנהלות הקבוצה בתצורת ה-SCRUM במשחקי רוגבי הקנה לגישה את שמה. בתצורה זו שחקני כל קבוצה פועלים כצוות כדי להשיג את הכדור שיצא מהמגרש כדי שהמשחק יתחיל מחדש. פרויקט SCRUM מתחיל מאוץ חדש (איטרטיבי) מדי חודש בחודשו, לפי סדירויות ונהלים ברורים.

צוותי הפיתוח הרחבים כוללים מחויבים – צוות הביצוע האחראי, אשר ישלם את מחיר הכשלון. בעל המוצר – המבטיח שהצוות עושה את הדברים הנכונים. Scrum Master – המסלק מכשולים בדרך להשגת יעדי המאץ. והמעורבים, שדעתם נשמעת אך לא מחייבת.

רוצים ללמוד עוד על התהליך?

לחצו פה – 11 צעדים של SCRUM

לזרום עם הכאוס

האג'יליפדיה

העברית הראשונה

* (תמצאו שם גם את SCRUM בעמ' 17)

* לחצו על הטקסט

פרקטיקה

124 מילים על הכיתה כחברת הזנק

זמן קריאה 2 דקות

לכאורה כיתה שונה לחלוטין מחברת הזנק, אבל מבט מעמיק מגלה שקיימות לא מעט אסטרטגיות משותפות לשתיהן: חזון, זמישות, כלים נכונים, חשיבה יצירתית והכרת חוזקות אינדיבידואליות.

אם פיתוח זמיש מתייחס לגישה איטרטיבית ומשתפת פעולה ביצירת מוצר, כיתה זמישה היא סביבה בה תלמידים בעלי מוטיבציה יכולים להפיק מעצמם את המיטב, חשים שמשקיעים בהם כפרטים וכצוות ויוצרים יחדיו קהילה מקיימת המחזקת אמון בין המעורבים ומקדמת התנהגות פרו-חברתית.

התחושה שכולם עובדים יחד כדי להשיג את אותה מטרה, מקדמת תחושת סיפוק עזה בקרב היחידים והקבוצה. כדי לשמר זאת, חשוב למצא דרכים לתגמל את התלמידים על כך שעשו את הדבר הנכון, להכיר בהישגיהם ולעודד אותם לשתף פעולה לעזור זה לזה. וחשוב מכל, לאתגר אותם להשיג יחד משהו שבאמת מאוד חשוב עבורם ויהיה מה "שיעשה את ההבדל" ברמת הפרט והעולם כולו.

לקריאה נוספת

נכתב ע"י Douglas Kiang שהיה יזם הייטק והפך לדובר דינמי, מורה ומנחה סדנאות

199 מילים על

קהילת בתי ספר כמנגנון מערכת לזמישות

ד"ר ערן ברק מדינה, אגף מו"פ

זמן קריאה 3 דקות

נסו לחשוב על התהליך שצריך להתרחש כדי שתוכנית הלימודים תשתנה. בואו ניקח, לדוגמה, את תחום מדעי המחשב. נניח שפותחה טכנולוגיה חדשה (נכון שזה לא קורה הרבה, אבל נניח). מישהו צריך לשים לזה לב, לחשוב שזה מספיק חשוב כדי שילמדו את זה בבית ספר ולהחליט שמשנים את תוכנית הלימודים במקצוע הנלמד. ואז צריך שמישהו ילמד את זה, יכתוב את חומרי הלימוד החדשים, ויחליט מה ניתן להוריד מהתוכנית הקיימת, יכין מדריכים, יכתוב מבחנים... בינתיים הטכנולוגיה כבר התיישנה. וכל זה מתייחס למקצוע לימוד קיים.

אולי יש דרך אחרת לעדכן ולהתעדכן? דרך שתצליח ללכוד תהליכים וחידושים מהר, לבצע להם ניסויים פדגוגיים, לפתח חומרים ולהפיץ אותם. אחד המודלים שפותחו והוערכו במסגרת מעבדת פדגוגיה מוטת עתיד של אגף מו"פ הוא קהילת בתי הספר ליזמות חברתית בחינוך. זוהי קהילה של בתי ספר ואנשי חינוך שנולדה והתקבצה מתוך רצון והבנה שקיים צורך בתוכניות של יזמות חברתית של תלמידים, ויש צורך בפיתוח של ידע מקצועי פדגוגי וסטנדרטים לתוכניות החינוכיות בנושא. מובילת הקהילה בשנים האחרונות היתה לילי בן-עמי, שריכזה את מגמת היזמות החברתית בתיכון עין כרם. הקהילה קיימה מפגשים וכנסים, וחברי הקהילה כתבו חומרים ובהם מסמכי יסוד לתחום והגדרות לתוכנית לבגרות. הם שיתפו את התוכניות ונמצאים בקשר שוטף באמצעות קבוצת ווטסאפ תוססת.

מה יקרה כשצריך יהיה להמציא מקצוע חדש?

לאתר הקהילה

131 מילים על זמישות בעולם

ליאת צבירן, אגף מו"פ

במסגרת בניית תוכנית הלימודים של סקוטלנד, ניתנה התייחסות למיומנויות נדרשות ללמידה, לשוק העבודה ולחיים ככלל. בתחום המתמטיקה הוגדרו שמונה מיומנויות להוראה ולמידה אפקטיבית, ביניהם זמישות (Agility) מנטלית. מיומנות זו מאפשרת לבצע תהליך רב שלבי מנטלי באופן מדויק, ללא הצורך בכתיבת השלבים או שימוש במחשבון. לדוגמה: הלומד מסוגל לזהות דמיון בין בעיות חדשות ובעיות בהן התנסה בעבר, ויכול ליישם את הידע הקודם בהקשרים חדשים. מיומנות זו משמשת לצרכי הערכה (estimation) וחישוב (calculation) במסגרת חיי היום יום ולכן מומלץ לפתחה מגיל צעיר. ערך מוסף למיומנות זו הוא השימוש הנעשה בה לאתגר, לעורר ולקדם את הנאת הלומדים מלימודי המתמטיקה. מעבר לכך, גישה זו מוזכרת כתומכת ביכולתם של הלומדים ליצור הקשרים על פני נושאים שונים במתמטיקה ומעבר. כלומר, הלומדים מסוגלים לזהות אילו כשירויות נדרשות להתמודדות במצבים שונים במרחבי החיים ולאורך החיים ויודע ליישמן באופן אפקטיבי.

להרחבה:

**ידענו שאנחנו
יצורים זמישים
אבל לא ידענו
עד כמה זה
טבוע בנו.**

תשכחו מבינה מלאכותית,
מציאות רבודה או החיים
במאדים. העתיד האמיתי
טמון ביכולת לשנות את
הדנ"א שלנו, גם
המולקולות הכי קטנות
שמרכיבות את הגוף שלנו
הן זמישות ומתאימות
עצמן למצבים משתנים
ובמהירות. טכנולוגיית
CRISPR-Cas9 מאפשרת
עריכת גנים על ידי
"גזירה" של חלקי DNA
פגומים וממלאת את החסר
בחלק תקין.

**אתם חייבים לראות
את זה!**

משתפים אתכם במה שכבר הפך
למסורת שבועית באגף מו"פ

רגע לקראת סיום

האזינו איתנו לשיר
לקראת שבת.
"בוער בי השינוי"

מילים ולחן

מארינה מקסימיליאן בלומין

לחצו ותהנו...

באנו להינות

כמה אני זמיש.ה?

שאלו את עצמכם (וגם את יקירכם)
מתי בפעם האחרונה עשיתם משהו בפעם
הראשונה?

*משימה למיטיבי לכת
בחרו לכם משימה לעשות בפעם הראשונה

כבר השבוע!

(אנחנו סקרנים! מוזמנים לשתף אותנו
בקבוצת הפייסבוק)

**הגענו אל סוף המהדורה
נתראה בשבוע הבא!**

**ובנתיים,
בואו נהיה בקשר...**

**רוצים לכתוב לנו באופן פרטי?
יש לנו דוא"ל**

**אפשר כמובן גם לוואטספ (ממש זה שקיבלתם
ממנו את סק"ו;ופ)**

**ופתחנו גם קבוצת פייסבוק חדשה חדשה,
בה תוכלו לשתף גם אתם בידיעות שקשורות
לנושא השבועי. מוזמנים מאוד!**

שתפו חברים!

והכי טוב פשוט להעביר את כולו
לחברים וקולגות ולהזמין
להצטרף לרשימת התפוצה

*קיבלתם את המגזין
ורוצים להצטרף גם?
לחצו פה

ובשבוע הבא...

מפשילים שרוולים (:

